PANEGYRICVS
INVICTISSIMO
POLONIÆ ET SVECIÆ
REGI
VLADISLAO IV.
MOSCOVITICO
VILNAM VRBEM

DEBELLATIS HOSTIBVS,
RECVPERATIS PROVINCIIS,
PACE CONSTITVTA,
INGREDIENTI.

PER
STANISLAVM FLORIANVM OBRYNSKI
In Almâ Vilnensi Academiâ Societ: IESV Philosophiæ Auditorem, totius Academiæ nomine

Dedicatus.

ANNO M. DC. XXXIV.

VILNÆ Formis Academiæ Societatis IESV Anno 1634.

Res gerere, & victos ostendere Ciuibus Hostes,
Attingit solium Iouis, & cælestia tentat.

Horati: Ep. 17.

——— Pax optima rerum,
Quas homini nouisse datum est:
Pax vna Triumphis
Innumeris potior: Pax custodire salutem,
Et Ciues æquare potens. ———

Silius lib. 11.

PANEGYRICVS.

TRiumphales hi, & Tuis Victoriis concolores dies, qui te nuper consecratum Regem, tuorū oculis ereptum, Victorem restituunt, REX INVICTISSIME, in eum felicitatis tuæ splendorē omnes conspirârunt, vt non vota modo de te Principū Terrarumq; probēt copiosiùs, sed vberiùs quoq; explicent vniuersam gloriæ vim ac potestatem, quam Nomine polliceris. Nam tametsi prosperrimo animos omnium antea iam expleueris successu, lætissima tamen hæc multumq; expetita tempora, quæ Te, debellatis Hostibus, reducem excipiunt, pulcherrimæ Tuę Fortunæ ampliùs loquuntur magnitudinem. Te enim ipsum tuis ostendunt Terris inuictum Moschouiæ Domitorem, rebus gestis ac Victorijs clarum, recens parato Triumpho conspicuum, qualem prudenti anticipatione futurum sciebamus. Intelligimus iam, augustam corporis Tui speciem, & bellicam in Martio vultu Maiestatem, quendam quasi tacitum Tuæ Virtutis Oratorem nobis circumferri. Animaduertimus oculis hanc nostris concessam felicitatis prærogatiuam, vt in præsente legamus quandam rerum à Te gestarum perfectionem, quæ verba ad sui commendationem non possit apud nos inuenire. Quemadmodum enim quædam Virtutum argutiæ ac notæ in vultibus emicant, quas feliciter quidem ingenia pictorum peruident, non vtiq; pari dexteritate ac lenocinio in tabulam transferre possunt; ita diserta laudatio non perinde magnificam explicat gloriæ formam, quæ in exteriori Victoris Principis specie efflorescit. Sola hoc habet magnorum effectrix Mens operum, vt suo se, ex rerum dignitate, promere possit in publicum apparatu. Felices itaq; meritò à posteris existimabimur, quibus Tu ipse Tuarum interpres Victoriarum contigisti. Neq; tamen infelices idcircò illi à nobis appellandi, cùm minora audient, quàm geris. Scient enim non liuorem obesse Famæ, ne ex rerum

A　　　pretio

pretio loquatur, sed facultatem: & compensabunt æstimatione, ac stupore, quo magna coluntur, quidquid facundia assequi non potest. Quò magis mihi ignoscendum esse animaduerto, cùm maiore voto, quàm splendore verborum tuas laudes aggredior; & hoc in defensionem afferre non possum, quo cæteri dictionis moderationem commendant. Laborant in eo pleriq; maximè, ne in laudibus percensendis sint nimij, & exiguorum consciam meritorum verecundiam, ambitiosâ sermonis pompâ vulnerent; ideoq; dicendi copiam ad Principum modestiam submittunt: me verò Regij tui labores amplissimi adeò Maiestate suâ ac Lumine perturbant, vt verendũ mihi sit, ne dum eloquentiam cogo ad Laudes, obsequium tenuitate Orationis corrumpam. Et quidem, si omnia mihi commemoranda essent, quæ Parenti Tuo, inuicto ac indomito Heroi in solatium gessisti, quantus mihi dicendi campus aperiretur? quàm impar humeris operum moles incumberet? Cuius hoc demum esset facultatis, per immensa terrarum spatia, vestigijs Virtutum Tuarum inspiciendis insistere? spectare Romam, supremam illam Nationum arcem, quam magnus Hospes impleuisti: castra Ducis nostrâ ætate celeberrimi Spinolæ admirari, in quibus artis Tuæ militaris singulare specimen posuisti, & ostendisti, candore Ducis inuitatus, quid in magnis ingenijs, & absoluto munitionum situ corrigere possis? Borysthenem adire, ad cuius ripas vniuersa Moschorum Barbaries Tuis genibus affusa seruitutem iurauit, cùm libertatem dares? Quam mihi facundiam, rerum gestarum felicitate aspirarent, vel earundem magnitudine eriperent campi, Tyram vltra latè porrecti, qui Tuos sudores, & Asiæ penè totius sanguinem à Tua manu hauserunt? cùm Osmanus Orientis totius Imperator, Tuo Numini victima cecidit, & capite deposito Virtutem cæsus adorauit, quam viuus timebat? Ea verò, quæ domi in Luce Patriæ egisti, infini-

ta plane

ta planè cùm sint, atq; innumera, meam mihi obtrudunt infantiam. Quis enim singula vel hac breuitate percurreret, prudentię, roboris, felicitatis Tuę monumenta? Vota Gentium, Regniq; huius ęstimare, quę Te sceptris admouerunt, & lugenti adhuc Purpuram ac Coronam iniecerunt, quàm difficile atq; arduum est? Quis glorię miracula citato Orationis cursu persequatur, & se non subitò in primo dicendi limine referat in gradum, si intueatur, non socias tatùm & fæderatas terras, sed hostes quoq; in vnam, eamq; rectam Tuorum factorum venerationem conspirasse? An enim Tibi inuitus in Triumphum Gustauus vitam non posuit, & fictam scenico nomine exuit Sueciam, ne integer potentiæ Tuæ titulus, in consortio dignitatis, aliena mendacia haberet? Tuæ fortitudini Barbarus seruiuit Moschus, cùm Sacrosanctam palabundus calcauit fæderis religionem, & per funesta in arces finitimas periuria conscendit. Vel hoc ipso satis amplum militaris Tuæ peritiæ, ac roboris dedit testimonium, qui melioribus diffisus consilijs, præuenire potius fraude, ac scelere voluit, quàm in aduersum vires suas experimentum differre. Tunc funestum in vicinas ceruices ac terras ferrum intulit, cùm Te liberæ Polonorum Manus Regali auro occupabant. Quid verò ad tam infaustum nuncium subitò non moliebaris! Distulisses, si per Te stetisset, decus sceptri, vt clauam erigeres, nisi subditorum desideria, aureum Te prius, sibiq; amabilem in Regali Maiestate, quàm ferreum hostiq; difficilem in bellico puluere admirari maluissent. Quoties optasti longa Comitiorum spatia breuiori cursu præterire, consilia in angustum cogere, securitatem in fines deferre, ad omnes honoris primi fructum destinare? Audiebas immanem hostium furorem, Nationum diuersarum delectu varium, ingenio subdolum, perfidiâ celebrem, numero militum & armorum opulentum, sedere ad Smolenscum, fossis circuire, continuò ligatis du-

ctu

ctu castris stringere. Intelligebas subterraneis dolis turres subrui, eijci puluere nitrato muros, agi vineas, scalas admoueri, parua arcis immensæ præsidia perpetuis laboribus ac vigilijs fatigari. Tanta periculorum mole prorsus concidisset magnorum animus Imperatorum, Tuus assurrexit, & Te Regno huic cœlitùs concessum probauit, vt pulcherrimam rebus afflictis ac dubijs fortunam porrigeres præsens, absens mitteres. Incredibile enim, & ad aurium illecebras confictum videretur, tam ingens Prouinciæ propugnaculum à paucis contrà frequentes Hostium legiones seruatum, nisi Tua auspicia nossemus. Tuæ felicitatis erat opus, quod starent mænia, ruerent Aduersarij, milites solâ tui aduentûs expectatione viuentes, corporum atq; animorum vigorem retinerent. Ita postquam aduersis ac bellorum tempestate fluctuantem Rempub: tractare cæpisti, ijs quoque spes salutis affulsit certissima, qui ne auram quidem ducebant liberam, nisi quam Hostes suæ fiduciâ victoriæ, & terroribus imbutam transmisissent: Et verò, cùm Te in Patriæ gremio detineret multa vndiq; impendens necessitas, & primæ subditorum preces, quibus tuæ consulebant dignitati, amoris inuitamentum non tulisti. Mouerunt Te calamitates miserorum, quarum sensus maior Te tangit, postquam singulos cum Sceptro in manus, cum Coronâ in cogitationes admisisti. Didiceras ab Aureo Pomo, quod in solenni datur inauguratione, ad Te pertinuisse, vt Tuę Fortunę præmium ac dulcedo ad omnes perueniret. Summis ergo itineribus properasti, vt securitate presentię pericula dissipares: nec sic tamen absens, cùm abesses. Sustinuit interea tuos successus Vicaria Tuę imperterritę fortitudinis Mens, quę Tuam presentiam vbiq; circumtulit, Quò magis autē Barbari agere prędas, & in vicina euagari prohibebantur, eò pertinaciùs, in illo militari otio, Arcis Principis excidium agitabant, In hoc fortissimum munimentum, adducta-

rum versutia Nationum incumbebat, innumeræ sudabant operæ, omnium pendebant animi: ignari, quod tuis rebus militarent. Nam postquam in hæc campestris meditationis opera, & validissima difficultatum erectarum artificia semel hostis decidisti, subitò nudati propugnaculis montes, tuum tibi Smolenscum retexêre. Anni penè totius laborem dies vna ita sustulit, vt viæ vndiq; laterum starent apertæ, neq; tot anfractus vallorum, & tumuli loricis emuniti tutam amplius præberent stationem. In vna omnes cesserunt castra soli, omnia se portare secum rati, quod pedes ad corpora auehenda superessent. Hoc quoq; Clementiæ tuæ debent, quòd cum cælo transegeris, ne Victoriam sanguine Hostium cruentares. Ostendisti eâ Te pietate esse, vt ad vincendi securitatem voluntate tantùm opus habeas: eâ prudentiâ, vt dispersos sub vnum extremæ Sortis ictum colligere possis. Neq; verò hæc Diuinæ opis benignitas in otium cecidit Tuum, & fidem conatu ac occupatione militari absolutam. Non supplicibus eam duntaxat in partes tuas aduocasti palmis, sed ferro etiam inuitasti. Illa enim multum pretij habent vota, quæ, quod petunt, faciunt. Exordia pugnandi, quæ precum ardor promouet, pro consummatione Victoriæ Superi metiuntur. Quanquam etiam ita præsens in ipso prælij feruore Tibi aderat Numen, cùm latè sterneres Hostes, & erectas adires per cadauera moles, vt militum gladij iam in ipsis aduersariorum castris triumpharent. Perfecisses igneæ alacritatis constantiâ, Tuarum virium impetum, nisi manus ad placandos rebellibus Diuos transtulisses. Propè ipsa tibi displicebat Victoria, quòd pessimè obstinati, benè oblatam salutem impetrare nollent. Quia tamen seruare volebas, idcircò, cùm memoria grassantis in ceruicibus cædis, somnum non permitteret fessis, & alacres nihilominus ad fugam faceret, Tuis votis debent. Nox obscura & illunis erat, cùm relictis abirent impedimentis; & sidera ipsa

ra ipsa cœlo profuga testabantur palàm, quod violati fæderis conuincerent fugientes. Suspensis ac cautis vestigiis Sehinum versus lentè viam periclitabantur, & sic tamen properabant, neq; tuam fallebant vigilantiam, ante quam omnia dilucescunt. In errorem dari potuissent, nisi ad vnum fortitudinis tuæ experimentum vniuersos pergere maluisses. Dies sequentes causam insoliti timoris, faciem castrorum, rerum copiam sub aspectum posuêre. Quis hîc lætitiam militum explicet, quorum periculis pietas tua consuluit, vt in opulentam prædam otiosi venirent? Gloriam tuam voce tumultuosâ differebat Exercitus, & in vrbes publicæ hilaritatis decus porrigebatur. Celebrabant alij Martiam illam Julij Cæsaris celeritatem in Te gloriosiùs effulsisse, cui ignotæ prioribus seculis machinæ moras vincendi non facerent. Mirabantur impedita aggeribus loca, implicata fossis, æreis insessa tubis, armis instrata, tuo conatui facilè patuisse, &, quod paucis contigit ante Te Imperatoribus, vniuersos perijsse vno vincente. Alij amicam cum Deo consuetudinem efferebant, quod expiare Tuarum fines prouinciarum sacrilegio Hostium posses, & speratus alienis Castris succedere habitator. Talibus fremebant cohortes præconijs, & nemo erat, cui vltrices Furiæ, quæ perduelles œstro eiecerunt, non elicerent futuri exitûs auguria. Distrahebatur interea diues penu in omnes. Ferrearum acerui pilarum, bellica ad vsum supellex, curules balistæ in publicum referebantur. Cùm plurima cæteros recrearent, Tu ad tuos, quos diuturna obsidio afflixerat, quorum armis, vitæ, animis inuolutum constitit Smolenscum, concessisti. Et verò magnum ac verum Principum ornamentum sunt seruati Ciues. Hos morti eripere, reddere Patriæ, clarissimas inter semper habitum Coronas. Quidni ergo & illi tui amænitatate vultûs ac successu excitati, quasi ad vitam è ruderibus exsilirent? cur se non effunderent in po-

meria, vt Tuâ præsentiâ maximæ Arcis vastitas impleretur. Tum primùm periculorum voluptas in gestus corporis emicuit, & signa lætitiæ, quam gustata ærumnarum patientia commouerat, in indicem frontis serenitatem exierunt. Mœnia ipsa, quę assidua pugnandi contumacia solo æquauerat, ad Tanti Hospitis aduentum surgere videbantur, & in Muralem coire Tæniam, vt integro Vindicem suum atq; Patronum coronarent ambitu. Æreæ machinæ, quæ furibundo assueuerant fragori ac cædibus, in gratulabundos explicuêre vim clamores, & lætitiâ conspirantibus in plausum flammis accendebant. Vtrinq; gratus eras, & quia REX venisti, & quia Liberator. Illi de Te vires assiduitate operis fractas reparabant, & iam se recipiebant, quia Te viderunt: Tu in illis amasti inauditam, & apud posteros æstimandam animi magnitudinem, quæ seruitutem, in illa arcta obsidione horrebat, & ingenui semper, quia Tui iuris erat. Inuicta pectora, quę Spartę murum fecissetis, & circum nudas Thebas generosiùs ad virilem tubarum vocem surrexissetis quàm rupes post Amphionis Lyram reptauerunt. Vos illibatus Liberæ Gentis sanguis Numantinam reddidistis Orbi in exemplum virtutem. Tam enim immoto stetistis contra pericula semper gradu, vt oculos vestros & vocem sustinere, plenũ opus fuerit aleæ & terroris. Eam inuicem suscepistis viuendi legem, ne vnum superstitem haberet immanitas, quē seruitute violaret. Nomina pactionis, fæderis, pacis, tam ignota vobis erant, vt in obliuionẽ abiuisse viderẽtur. Hoc itaq; fortitudinis prodigio effecistis, vt & immortalitas res vestras præclare gestas reciperit intra gloriam, & Regia Liberalitas præmijs honorauerit amplissimis. Plura licet, quàm optabatis, acceperitis, ipse tamen magnanimus Princeps, munus erat præstantissimum. Vt enim illum aliquando reciperetis, viuere voluistis. Quidquid aliud in mercedem venit, ipsius erat authoramentum gra-

tię, & ſignum rei expetitę. Te igitur conuenio REX *Jnuictiſſime, qui poſtquam milites ſpolijs, obſeſſos Tuo aduentu ac Victoriâ refeciſti, nihil aliud mente agitabas, quàm vt fortunam proſequêrere. Commodùm autem ceciderat, vt bellum in compendium mitteretur. Exercitus tantus, quantus ſummis ſtipendijs domi & foris, maria vltra, & per alienas quęrebatur Ditiones, in cumulo iam erat. Jn punctum omnes vnum tranſiuêre, & fecerant virium ſummam. Sic quoq; futuri difficiles, quod & à tergo vniuerſa iaceret Moſchouia in ſubſidium, & ipſi à fronte imminerent. At exercitus, quem ducebas, vt vi ac animo valido & inconcuſſo anteibat, ita numero erat exiguus, & comparationem in cenſu non admittebat. Quid hic aliud gereres, quàm quod poſteri ſuſpiciant, & ante Te non legerunt? Ratus è vicino rem agendam eſſe, & in vltimum conatum recentes vires intendendas, Moſchouiam inter, & latiſſima Hoſtium caſtra, Exercitũ minorem, neq; ſic tamen totum poſuiſti. Milites deinde in latera explicari, montes inſideri, erigi munitiones. Tanta hæc in opus ibant celeritate, vt obſidio priùs ſteterit, quàm ſentiretur. Quis hoc tandem, in conſilium afferre ſine temeritatis vitio auderet, quod cum ſumma prudentia ex arcanis militiæ præceptis peregiſti? Certè tantùm ingenij & audaciæ, ſcriptorum aſſentatio, cui quidlibet comminiſci promptum eſt, non habuit, vt literarum monumentis illigaret, quod feciſti. Jmperatoribus Parentes dabant è cælo, imputabant immortalitatem, diuinam affingebant conditionem: hoc addere non potuerunt, ne aliquando inter fabulas eſſet, quod Virtus Tua in lucem debuit eniti ſtatim verum. Trito illi calle incedant, qui alieno ſe regunt ſucceſſu, & ad veterum exempla, velut infantes ad fulcra appoſiti, gradus primos tentant. Tu operum tantum iam Orbi dediſti, vt Te poſſis imitari. Circumfuſa olim Tuis caſtris Aſia, pluribus cohortibus prope, quàm*

viros

viros ſub ſignis numerabas, circùm Te excubabat. Vires non Ottomanici Jmperij, ſed humani generis videri poterant. Ji cùm ſe in terrarum libertate eſſe putarent, tenebantur. Abire non poterant, niſi rogaſſent. Quodſi legem à Te accepêre ingentia variarum Gentium nomina, quid aduerſi hic ominareris, vbi vrgebas? Robur Moſchouiæ circumſtabas; ſed ipſam obſediſſe putabaris, quæ tam longo ad apparatum dato ſpatio, lacertos in ſubſidiũ mouere non poterat. Partem, in quam ſanguis ac vigor omnis fluxerat, preſſiſti; quid niſi torpor viribus, velut mẽbris, incumberet? Vocem quoq; in aures obſeſſorum extendere non poterant. Si quæ mittebatur, languore ſuo peribat, aut à Tuis intercepta intelligebatur. Hoc effeceras, vt in alieno àëre vacillantes, ſua non haberent alloquia. Silebat vniuerſum Jmperium, vt Tu loquerêre. Terra nihil illis dabat ampliùs, quàm quod mortuis ſolet. Foſſas illi vocabant; ſepulchra erant, tam incerta hoſpitum, & Tuis addicta nutibus, vt eiectura infidos, & parricidis æquales facilè viderentur. Eiecerunt poſtea, cùm magnitudo ſceleris maturuit, & colorem ſepultorum induerunt. Sed ad hæc veniam iterum, cùm prius Tuos in hoſtico progreſſus fuero contemplatus. Nam poſtquam iam denſis omnia firmaſti munitionibus & propugnaculis, partem exercitûs in Moſchouiam deſtinaſti, vt circa reliquorum Matrem oppidorum luctaretur. Fama rerum geſtarum præceſſerat, & omnia trepidabant, quaſi militum manus ſæuiret. Ædes deſertæ, Lares patrij relicti, omnia aperta, nouos illecebrâ annonæ ac opum inuitabant hoſpites. Colligebantur ad totius ſeditionis caput plurimi, & ſui ſtipatione formidinem denſabant. Pleroſq; tam intenta rapuit fuga, quaſi extra Solem armis quærendi eſſent. Cæteri, qui fiduciam rebus ſuis fingebant, finitimis carceribus magis, quàm arcibus ſeſe includebant, ne ſtragem ſentirent, an ne viderent? omnia enim ſic luctuoſum

faciebant

faciebant ſpectaculum, vt oculi bellorum incendio graſſan-
te ac fumo irritati ſponte lacrymarentur. Quidquid
virium erat in hoſte, circa præcordia imaginarij Ducis
palpitabat; nec fas erat ad leuandos miſeros, tantùmq́ a-
nimam trahentes excurrere. Quidquid relictum fuiſſet,
pro alieno haberi poterat. Proximis itaq́ ſtrage ingenti
correptis, contagio quædam mali in extremis finibus ſenti-
ebatur. Tu hæc inter, Sebinum, qui opulento inuitata aut
decepta impendio, variarum Gentium robora ſecum habe-
bat, virum iam militandi veterem, retinebas. Quis cen-
trum eſſe, quod inſederat, Tuis militaribus in circularem
lineam euolutis copijs credidiſſet, niſi duxiſſet religioni,
ordinem ac ſitum turbare motu? Iſtâ egebat quiete ætas
profligata annis, & ingenio pertinaci. Reliquiſti ſpatium,
quo vaſtus experiri periculum poterat exercitus, & pecto-
ribus viam quærere, Otium maluit, & prælijs circa ni-
dum ludere, quàm bello moliri libertatem. Sciebat enim
Tuæ Virtutis conſcius, ibi quoq́ iter obſtructum eſſe, vbi
munimenta nulla ſtarent, ſed Tu eſſe poteras. Cogitatio
hæc in hoſte prudens fugam diſſuaſit, ne dubio fortunæ
paſſu in cædem pergeret: retinuit à publico maximarum
duello terrarum, ne citiùs ſemel periret, quàm optabat.
Ampliſſimum verò fortitudinis Tuæ teſtimonium erat,
quòd quem forti militum cinctu ſtrinxeras, ad prælia, quo-
ties vellet, ſolueres. Et quidem laborabat ille, conflicti-
bus milites ſuos euentilare, nè otia languor virium & ta-
bes ſequeretur; ſed cùm videret denſam ſtragem, grauius
malum, incurri, conſilio ſuperſedit. Intelligebat diuerti-
culis his pugnandi & deſultoriâ militiâ, tempus cum clade
duci, non exitum parari. Quærendi itaq́ erant, & ad-
motis viribus è ſubterraneis luſtris eruendi. Sæpiùs propè
ſunt armis laceſſiti, quàm territi, &, quod ſolum ad arctiſ-
ſimam deerat adhuc obſidionem, hoſtiles portæ cæſorum
mole corporum claudebantur. Ita pro Te iacebant mortui,
qui

qui contra Te viui ſtabant. Vidiſſes non ſemel expugna-
tos omnes, niſi temporis ratio pro Te certare incepiſſet.
Brumalis horror, infeſtus niuibus turbo, gelu intractabi-
le, terræ rigor, crudæ tempeſtates hoſtem preſſêre. Cælum
Tibi militabat, coniurata in auxilium elementa aduerſa-
rios terris proſcribebant. Nam vt Tuorum alacritati ni-
hil aſperum eſſet, à Te vno omnes calebant: illi tremuli,
frigore dubium, an metu? malè tecti, ad paucos focos, in
quibus ignis, veluti ſacer, ad vſum bellicum vigilabat, hæ-
rebant. Conſuetudo tamen cæli fecit, vt dura mens con-
tra inſanam aëris intemperiem proteruè obniteretur. E
glacie, è niuibus, è Marpeſijs propè ſunt effoſſi cautibus, &
iniurias ferre non didicerunt, ſed ſciunt. Quemadmo-
dum tamen aqua frigore concreta hiat, & rumpitur nimiâ
hyemis aſperitate, & ponderis impatiens latè ſtridet; ita
diuturnitas malorum aſſiduitatem tolerandi maiore ſen-
ſu afflixit. Cæduis prohibebantur ſyluis, aberant fomen-
ta gelu peruſtis; & inde morbi ac funera. In Tuis Caſtris
è contra verna quaſi ridebat hilaritas. Vigor corporum,
flos virium, animi pugnæ ardentes faciem temporis muta-
uerunt. Quis enim tam impos ſui fuiſſet, quem tua
ad ferendum non accendiſſet conſtantia? Quis non
arſiſſet à frigore, quod ſponte in exemplum admittebas?
Iniuriæ cœli, quæ in te cadebant, admirabili clementiâ
agebant in milites, &, quaſi ab attactu naturam depo-
ſuiſſent, inflammabant. Ignea mens niuibus alebatur,
feruebat à proximo latere ferrum, & algor ille Septem-
trionis ingens, rabiesq́ ventorum, animum rigore non edo-
mabat. Et defuiſſet ſanè incitamentum laudis, ſa
talis calamitatum ſcopulus, tuus aſpectus ita fuit in-
citandi potens, vt Themiſtocli Miltiades, Hercules Theſeo.
Et hic tamen gloriæ ſtimulus abeſſe Te præſente non pote-
rat, qui omnia in immortalitatis curam conuertis, & eri-
pis languori, in quem ex vicino agis. Arx amæna & Re-

galibus

galibus inſtructa commodis, hoſpitium oſtendebat tranquillum; inuitabat, vt æſtiua ab hybernis diſtingueres, aliquid etiam ſolitis detraheres laboribus. Sed tam incitatus inerat animo feruor, vt in illo horrendo tempeſtatis habitu, delicatam fouere nolueris cogitationem. Quia Te oblectabat exercitus frigore adſtrictus, cùm anhelitu circùm ora concreto, & ſolutis deſuper in niues nubibus caneſceret, iam non tantùm ad Patriæ ſalutem, ſed ad imitandi quoq; voluptatem, patientiæ de Te exhibebas ſpectaculum. Eant nunc, qui cumulatiſſimum Principum munus aſſerunt, Cōſilia & Jmperium, duas quaſi manus, quibus Regna ſeruantur vel vindicantur. Te Virtus propè inter Commilitones habet. Jpſe facis quod iubes, non iuſſurus, niſi tibi gerendi impoſuiſſes neceſſitatem. Cæteros addixiſti operibus certis perficiendis, ſecreuiſti dignitates officijs, ætates ac merita immunitatibus: vnus diſcrimen noſſe noluiſti, peregiſti omnia. Bellicorum munerum Compendium ac Summa dici potes. Jlluſtris es Jmperio & Labore; & partes Fortunæ confudiſti. Legiones etiamnum cum admiratione ſpectant terræ regionem, quæ à tuo ingenio pulcherrimam Caſtrorum accepit ſpeciem & pugnæ locum; arbores, quæ quieſcentem ſenſerunt, montes quos excubitor obequitabas, aut inuadebas pugnator: ijſq; ſudorum Tuorum veſtigijs ad bellicas laudes commouentur. Nemo in poſterum ignauus ac degener terris illis inſiſtet, quæ à Tuo excellenti ſtudio genium quendam hauſerunt fortitudinis. Eijciet profanos locus Tuâ virtute conſecratus. Antiochia id, neſcio quâ Dei lege habet, vt Mahometis Sectatores diu inter viuos non ſinat: cur à magno Hoſpite Seueria parem non acceperit felicitatem? Jn te itaq; refero, REX Jnuictiſſime, quòd ad tuum aduentum hoſtes terris excedere cæperunt. Pugnæ primùm infelices, metus deinde, afflixerunt omnes. Acceſſit fames & latè omnes ſequaci corripuit contagione, effecitq; vt nemo ſuam

ſuam vitam optare potuerit, qui Tuam Victoriam ſimul non eſuriret. Qui cadebant, ſibi imputabant, quod eandem Tecum terram calcarent. Nouerat aër ſuum Principem, & ſingulari ſeſe impendebat omnibus diſcrimine, vt Tui vitam ducerent, illi haurirent mortem. Eiecta ab vſu hominum ſtomachis ingerebant, feles, canes, & quidquid horremus; & diſcebant in ſymbolo fidelitatis, quod rodebant, pœnam perfidiæ. Atq; ita magnum cædis compendium dextris tuorum euenit, cùm Aduerſarij in ſuorum cadaueribus tumulandis fatigarentur, quos Vltio in ipſo ſceleris loco oppreſſit. Multa hic mihi dicenda eſſent dictu triſtia, ad quæ ſubeunda coëgiſti contumaces, ſi liceret Triumphales Tuas aures rebus funeſtioribus diu tenere. Lætum illud potiùs ac ingens tuæ gloriæ monumentum commemorabo, quòd plurimis prælijs, cædibus frequentibus perfeceris, vt hoſtibus placeres. Qui enim rebus ſuis meliùs conſultum voluerunt, ſeſe caſtris ſuis eripiebant, accedebant Tuis. Sua tibi vulnera vendebant, tanquam corporibus eorum tui gladij incîdiſſent illecebram transfugiendi, & primam Sacramenti reuerentiam. Jam cohortibus immixti, nouum ſuſceperunt certamen, vt Victoribus ſedulitate pugnandi coæquentur, & quibus artibus hoſtes erant, amici ſint. Hæc eſt Jmperatoris Jnuicti gloria quoddam in animos gerere Jmperium. Nam qui corpora vinculis, aut carcere obligata tenent, in cogitationes nihil iuris habent, liberas, fræni neſcias, ſui & rerum Dominas. Qui mentem nobiliſſimam hominis partem, attraxêre in obſequium, diuinam imitantur poteſtatem. Effeciſti itaq; rem omnibus poſteris memorandam, cùm ijdem, qui te metuebant, diligunt. Cæteros in latebris, ac teterrimo malorum ergaſtulo Fortuna retinuit, vt pereundi maturitas cumulo afflictorum aucta properaret. Erant enim iam clara illius vndiq; argumenta. Bello multa inepta corpora, languor virium, lue inducta tentoria. Tormenta quan-

quandoq; horrendùm mugiebant, esse adhuc qui viueret. Ferreæ verò pilæ innoxio circùm corpora ictu cadebant, quasi ad hoc mitterentur, vt futuri dominij rigorem obsequio, ac reuerenti allapsu præuenirent. Rapidissimum interim properantis necessitatis cursum frequenti incursione iuuisti. Nudatum propugnatoribus vallum, turbatæ casæ, excursiones impeditæ. Globi creberrimè emissi, aut in fossâ parentabant latentibus, aut patentia certis ictibus in vias castrorum effundebant corpora. Habebant, quo viuerent, si auxissent barbariem. Cùm ita omnia cædibus miscerentur, & miles assiduo circùm Castra penderet opere, moriendi pertinacia inundatione sanguinis intepuit. Coëgisti inferis deuotos, vt viuere mallent. Itaq; precibus, ac frontibus in terram ruentibus, velut si impudentiam violatæ religionis damnarent, cruentum tuarum Victoriarum successum ad Clementiam reuocarunt, Eius te nouerant indolis, vt Victor Animorum dici gloriosius censeres. Inciderunt in mite pectus, & votis facile cedere. Donasti vitam, quam eripere poteras. Indulsisti fortissimis tuorum dexteris, vt iacentes spectarent, quos gladijs non deposuerunt. Et hoc ipsum Victoriæ lætitiam auxit, quòd tuorum pericula nolueris. Hac arte integram Tibi addixisti Gloriam. Conseruare victos, ita Tuum est, vt, quod omnes vitæ munus acceperunt, à Te vno dari potuerit. Ex omnibus animi ornamentis seligunt cæteri Principes certa laudum præsidia, quibus sua facta vulgo eximant: &, ne ex singulis pauca admodum delibasse videantur, in vnius hærent incremento. Qui omnium concentu irent per ora hominum, pauci extitêre omninò. Quemadmodum enim diuinæ propè, & non humanæ mentis est opus, blandam amænissimarum virtutum faciem, rigore cæterarum non efferare: ita difficile est, sic in vno apparere singulas, vt in communi omnium commercio, quibusdam præclariùs effulgentibus, aliæ non obscurentur. Tibi hęc præclarissima

rissima glorię concordia contigit, vt nullum inumbres alterius boni confinio splendorem. Fortis es & mitis; constans & exorabilis; terres & allicis; eâdem manu pacem in patria foues, bellum in hosticum exportasti; gladio cepisti hostes, clementiâ conseruasti. Omnia tam conspicua sunt, & victis admiranda, vt dum ad pondus, & primam partium ambitionem Virtutes Tuas vocare non possunt, omnes ex æquo prædicent. Laudant Te animi ac virium plenum, immotum, imperterritum, quoties vincis: benignum ac facilem, postquam vicisti. His generosæ mentis instrumentis Tuus magis successus inclaruit. Nam ferro cauta sępè eripit fuga trepidos, fallunt persequentis diligentiam latebrę, vis animo resumpta vincentes moratur. Clementia verò ita certa est Victorię, vt, quem gladius pręterit, illa vincendum suscipiat. Fuêre aliquando, qui, vt non Victori, sed necessitati se cessisse ostenderent, dedêre posthumam è vultibus tabidis proteruiam, & viuentem in ipsâ morte iram reliquêre: ferali hoc habitu testati, hostes se ad inferos ire. Credebant se pleni triumphi solatium erepturos, si vltima fata exciperent à fauore, & contumaci vultu adhuc aspectum sauciarent. Et licet hæc non voluntate cadentis æstimanda sint, sed eius, qui gloriæ suæ litat: pulcherrimum tamen habetur felicitatis integræ testimonium, si ab omni parte beata sit Victoria, & non masculâ tantùm strage, sed parsimoniâ quoq; sanguinis commendetur. His tu, REX Inuictissime, iuisti in gloriam itineribus. Ita enim partitus es numero & apparatu instructum hostilem Exercitum, vt magnam susceperis excîdendam ferro multitudinem, quæ suo flagitio indurerat: non pauciores autem dimiseris, qui beneficio euadere Tuo cladem maluêre. O Tuam non fortitudinem magis, quàm benignitatem prædicandam! Pectus roboris conscientiâ firmum, & plenum pietate in afflictos effudisti, ne eos calamitate extremâ conficeres, qui, nisi per te viuerēt,

viuere non possent. Acceperunt leges, quas in Patriâ suâ seruarēt, & liberi essent, ex genio legitimi Principis, à seruitute cæteris obsequendi. Hoc enimverò singulare fuit tuæ prudentiæ miraculum, cùm eò rem deduxisti, vt è præscripto tuo, Sacrilegæ Reipublicæ obsequelam negarent. Oneratos etiam armis abire voluisti, baiulos potiùs quàm milites, vt referrent ad suos damnatæ pœnam audaciæ. Nam cùm vti non possent, ita tulêre conditionem, quasi manus præciderentur. Et sic quoq; clemens eras ac mali prouidus: ne incumberent dolori, quoties ferrum inutile ad latus hærens, aut humeris innixum, Victoriam exprobraret. Egregiè autem fecisti, vt abeuntes non solùm armis alligares ad erroris sui pœnitentiam, sed potissimam quoq; partem deriperes. Ad Triumphum enim virtutis Tuæ pertinebat, humanitatem potentiâ commendare, & ostendere, quod, quæ dedisti indulgenter, negare potuisti. Tantum autem in potestatem redactum est æris ac ferri, vt æstimare non possint, qui viderunt. Hostium certè est iudicium, quod extera ingenia in damna terrarum acuêre, satis fuisse militariæ Arci diruendæ, extorquendæ Prouinciæ, Regnis vnâ ruinâ inuoluendis. Non improbabant fiduciam, qui singula conspexêre. In ter plurimas molis admirandæ machinas, oblongi sunt tubi quidam, & æqualiter teretes, quorum ambitus ab vna parte, ad sustinendum primum erumpentis ignis impetum, grossior in prodigiosam longitudinem excurrit. Prioribus temporibus nascentis adhuc, & in consuetudinem euntis operis vsus erat perquàm rarus, nunc licet vbiq; terrarum non infrequens habeatur, magnitudo tamen hic adeò auxit admirationem, vt nisi essent, exire in opus non posse viderentur. Nomina ipsa immane quid strepunt, & quasi iam audirentur, fulmineum in vocabulis explicant horrorem. Quid memorem ea, quæ vel in longum, ad maius spatium superandum, extensa iacent bellica tormenta, vel in arctiorem formam contracta capaciore

paciore

paciore hiatu sursum aperiuntur, vt in sublime globos aliaq; obturamenta flammis eluctantibus, noceant? Prætereo reliqua ænearum fistularum portenta, & quidquid magni Imperij opes, in vsum belli annis multis effuderunt. Tui gratiâ tantum videntur consecuta pondus, vt grauatè ferrent, si reducerentur. Tibi iam accendunt sublucente flammâ noctes in triumphum, in plausum mugiunt, in perniciem hostium tonitrua ac cœlestes minas æmulantur. Neq; enim decet, vt sileant Victoriam, quam cum sensu quodam excepêre: aut perfidiam ictibus non exprobrent, cui inuitè ancillabantur: aut tumultuoso non excutiant impulsu finibus terrarum Barbaros, cùm obsequijs Tuis accesserũt. Et opportunè hîc ego in eorum incidi memoriam, cùm ad apicem brumalis Tui laboris, obsidionisq; consumationem mea festinat Oratio. Iucundius enim est, & ad gloriæ Tuæ maiestatem augustius, spectare ipsas potius Legiones supplices, è carcere, quem æternâ erexerant obstinatione, prodeuntes. Ibant illæ ex funestâ suarum calamitatum sede, velut ab inferis extractæ, nesciæ quid agerent potius, gauderentnè, quòd in vitam renascerentur? an quererentur, quòd oculos magnæ luci non assuetos, in publicum Victoris Principis, atq; spectantium Procerum theatrum essent expositure? Lucta profectò animorum, si quæ vnquam, extitit grauissima, & colores variorum affectuum indices in vultu confligebant, nunc hilaritate campum occupante, nunc pudore instabili metus suos velut in aciem explicante. Horam ignominiæ fatalem præceperant cogitatione, ludibria polluti fœderis, vultus lætos partium, longum per hostium oculos iter. Ad maciem & vultum, vt dicunt, Hippocraticum, cui diuturna obsidio supremum penè vitæ diem impresserat, accessit Caudinæ pactionis memoria, aut similitudo, extrema ærumnarũ appendix. Reuocasset illa propè postliminiò ad famem, nisi viuere & Victorem cogitassent. Tanta enim est Tuarum æstimatio ac gloria Victoriarum

ctoriarum

ctoriarum, vt pretium habeant, quæ à Tua manu veniunt calamitates. Vulnerum ſuorum negligens eſt, quiſquis in Tuum gladium, Orbis domitorem, animo declinauit. Pleriq; Vmbris erant ſimiles; ad illorum tamen vicem, qui læta mærentes ſimulant, parem feſto aſpectum plauſui accepêre, ne triumphalibus oculis horrorem ſpectandum inferrent. Vniuerſi porrò in ordines digeſti certos, ad Auguſta vſq; Regiæ Tuæ Maieſtatis genua, infeſtos inter vultꝰ, & triumphum ſpirantes ibant, lucis faſtidium ſuperabant, eundi neceſſitate, formam omnis luctûs extemporali lætitiâ tegebant. Vexilla, quę ſuper capita Hoſtium fulſêre, ſub pedes Tuos ſternebãtur, quòd malè in perfidiam duxiſſent. Referri tamen iuſſa, poſtquam Victoriam ſenſerunt, & fiduciã ſub plantis contraxerunt veniendi in manus. Vidiſti tunc REX Potentiſſime, tot illius terræ Palatinos, Duces, Proceres, & omnium anteſignanum Sebinum ad tuos nutus procidiſſe, frontem rupto iureiurando attritam ad inferos propè detuliſſe, pectus ſceleris conſcium ex more gentis, ſacrilegij commonuiſſe. Fuit quoq; ſub triſte iugum, Signum ac Nomen Viri, qui fictę dignitatis ſcenam diu iam in voce prę ferebat; cùm interim omnes ingentem pudoris molem ex alto animo cierent, tanquam ferret iam ceruice pedes. Quid hic aliud facerent nobiliſſimi terrarum Ciues tuarum, quàm lętitiâ in cœlum irent, felicem exitum gratularentur, de futuris victorijs Numen compellarent. Quem boni huius communio non afficeret, ſi res vitę inopes, ſpiritum geſtiendi à Te acceperunt? An enim tempora, quę, vt hoſtem pręlijs fractum, morâ penitùs comminuerent, rigorem quendam Martium admiſerunt, ad Tuum ſucceſſum eâdem hilaritate non plaudunt, quâ pręcipitem liberali cęde fugam antea riſêre? Boryſthenem ipſum inſolenti meatu ferocem Boreale conſtrinxerat gelu, quaſi eo fine, vt eunte in duritiem aquâ ſubſiſteret, dum contumacia vincendi ſubſideret in hoſtibus. Idcirco

quam-

quamprimùm deditionem ſenſit, velut ſi lætitia glaciem laxaret, aluei impatiens in cornua exceſſit, nuncias Tuæ Victoriæ aquas terris ac mari infuſurus. Ibit porrò optatiſſima hæc belli proſperitas in ora poſterorum, terrorem Nominis Tui per Regna circumferet, Victorias promulgabit. Serpent hæ Laureæ in immortalitatem, in nouos pullulabunt Triumphos, id Deo agente, vt Regni Tui æuum per palmas eat, & nunquam niſi Inuictus audias. Pulcherrima eius rei iam ſuſpeximus argumenta. Quid enim eſt recens hæc Tuæ gubernationis ætas, quam continuus quidam Victoriarũ textus? Pauci tot laudibus longos Imperij finiuerunt annos, vt Tu primum cœpiſti. Dies æquauerunt felices pugnæ; numero præliorum ſtant paria Trophæa. Aſpexiſti ereptas Barbaris Aquilas, captiuos abductos, excîſas ciuitates. Cùm Moſcos perſequereris, Turcas Scythaſq; fuſos accepiſti. Torrens quidàm Fortunæ Tibi demolitur Gentes, properat Victorias. Virtus Tua magnorum operum molitrix, cui iam vices omnes ambiguæ ſortis obſecundare docuiſti, omnia Tibi ſubijcit. Illa Te ex intimo ſinu pacis & ſolij complexu, ad pacandos limites abripit ſemper atq; impellit. Illa non conſilijs modò optimis, ſed armis quoq; in aduerſas partes detonat. Illa poſt Caſtra nuper ademptá, poſtremam Belli totiꝰ procellam in vniuerſam effudit Moſcouiam. Nimirum hic eſt inoffenſus veræ gloriæ curſus, & diuinitatis cuiuſdam continuus vigor, perpetuo ferri ad magna motu, rem inclinatam in præceps vrgere. Hoſtem armat, ſuum quiſquis ferrum breui ſilentio componit. Cunctatio alienas erigit ruinas, & violentiores ſuſcitat tempeſtates. Vt enim corpora, quæ diuturna agitauit ægritudo, quiete conualeſcunt, ita inquietæ bellicis æſtibus Terræ, ad robur ſeſe priſtinum morá pacis recipiunt. Ille itaq; omnes boni Imperatoris partes abundè peregit, qui eodem impetu infirmas conficit vires, quo incolumes ac vegetas lacerauit. Annibal certè magnam

ſuis

suis laudibus aspersit labem, quòd Victor hæsitatione perire soleret, ijs clade suâ vincentibus, qui cecidissent. Cùm Cannensem Victoriam stuperet, amisit Jtaliam. Magnus cæteris erat dotibus, & iudicio potissimùm in æstimationem militaris rei intento. Fuisset ille æuo hoc, dicendorum arbiter Jmperatorum, Te profectò magnos inter Heroës primum celebrasset, in quo omnia eminent bellicæ scientiæ ornamenta. Non enim satis esse iudicauisti amplitudini pectoris Tui tantâ sedere in Victoriâ. Secutus es animum Tuum, cui omnia se fata impendunt. Transcendisti constantissimè attritum belli limen, fluentibus campis minimè retardatus, qui, cadente hyeme, palustri similes cæno vestigia euntium admittebant. Nihil erat toto itineris tractu lubricum, in quo tua fortitudo nutaret: nihil difficile, quod ardor militum non euinceret.. Sequebantur generosam mentem corpora robusta, solida, læta, vno hoc mæsta, quod adhuc properarent. Alis tanta egebat celeritas, quantam cogitatione conceperant. Neq; sic tamen lenta fuit profectio, quæ subitum hostibus attonitis, & maximarum rerum expectatione pendentibus terrorem præmisit, &, cùm perfecta fuisset, miscuit cædibus. Hic demùm eò me loci video constitutum, vt verba rebus gestis non possim paria reperire. Hæc est misera Oratorum conditio, quòd meritis crescentibus nequeant pariter attollere dictionem. Si magnitudo operis æstimanda est, repit omnis facundia, quantumuis altissimo glorietur fastigio. Quid igitur mirum, si, cùm ad exitum propero Tuæ in Moscouiâ felicitatis, ipse quid potius, & quâ ratione disseram, subdubitem. Mirerne velocitatem, quòd plurimæ eodem tempore munitiones tempestatem belli exceperint, agri populationem, oppida vastitatem, tota hostilis Regio metum ac trepidationem? an successum, quòd trophæis terram impleueris, signa sæpius oblata calcaueris, Victorias numeraueris prælijs, supplices conspexeris Proceres, qui pro-

cursum

cursum armorum deprecabantur? an verò immortalem Tuæ prudentiæ gloriam, ac animi magnitudinem, quòd ita paci ineundæ impenderis alloquia, ne otium bello interueniret. Videbas eam belli esse optimam festinationem, quę consilia factis promoueret, & vrgeret victorijs discordes sensus ad exitum. Multos temperata spe & fæderis simulatione disceptatio, planè hærentes in causâ, oscitantesq; consopiuit. Habent hoc ignauæ induciarum moræ, vt, cùm velut fascino, confabulatione motum armorum intercipiunt, non hostes modò diuturnitate reparatos, quasi subitum fulmen, nil tale opinantibus obijciant, sed languore etiam victrices copias atterant. Attentus igitur semper ac vigil, ne lenitas improuisam parturiret audaciam, & iustæ iræ placamenta in perfidiam reuoluerentur, hostilia manu regebas consilia. Et erat hoc grande momentum, non modò iuris debito possessionem eripere, sed Victorijs quoq; dubitantes cogere. Nihil enim volebas, quod ferro extorquere non posses; eo discrimine, quòd facultatis maior semper apud Te sit latitudo, quàm cupiditatis. Nam moderatio, & plenus Te ipso animus metam ponit desiderijs: at verò fortitudo, & generosa magnificæ mentis inductio, ne Orbe quidem hoc definitur. Jsta cogitatio Hostes serio ac rigido Tuæ potestatis examine solicitos euertit. Jnfractum Tuum animum per successus ferri, cùm diu multùmq; spectarent, auctoritati Tuæ cedere maluerunt, & iustitiæ partes inire, quàm nudis certare odijs. Quid Tuæ Fortunæ negarent, quam facis? Cur varijs diu fluctuarent sententijs, aduersus quos districtam in manibus habes felicitatem? Ereptam quocirca reposuerunt Seueriam, terrarum spatijs amplissimam, ciuitatum copiâ opulentam, crebris instructam arcibus, vt de Tuo obsequium facerent potiùs, quàm obstinatis pectoribus ruinam augerent. Oppresserint licet fæcunditatem illius, direptiones frequentes, & pugnantium decursus, longè tamen fertilissima videtur, post-

F

quam

quam gladijs exculta pacem protulit florentissimam. Pulcherrima est vbertas, cùm Terræ, quas ferro putasti, hostili rigasti cruore, victricibus plantis exculcasti, crescunt in decus Regni, & perennem incolis securitatem germinant. Existimauêre Antiqui Numen quoddam eo nomine maximè beatum, quòd ambulantis vestigia facili incremento flores, quasi pedibus plantati, sequerentur. Quid ad hanc dicerent prosperitatem, cùm progressus Tui explicantur in palmas, efflorescunt in coronas, funduntur in trophæa, & latissimas terras Triumphis, velut Lauris, consitas, cæteris adijciunt prouincijs? Pulchrum profectò ac memorabile facinus. Quis enim sperare potuit Seueriam, quæ prioribus temporibus per breuia raptabatur fœdera, & alternis discerpebatur viribus, perpetuâ lege firmari potuisse atq; retineri? Vota ad hanc expectationem, & tam remotæ Fiduciæ aram deerant. SIGISMVNDVS Pater Tuus eam Hostibus etiam eripuit; sed spem, quâ vnâ calamitates solamur, reliquit. Protulit eius possessione limites; sed securitatem non addidit perpetuam. Damnauit ius, quod iniquis armis fecerant; sed quoties vellent, potuit agi de nouo causa, & bellici strepitu fori tentari successus. At Tu eò rem deduxisti, vt, & desperationem eius iurauerint, & de non repetendâ legem tulerint. Magnificum erat, illam Barbaris eripere; quid quandam addere quasi æternitatem? Gloriosum occupatam præsidijs retinere; quid concordiæ excubijs? Propulsare pericula armis, illustre atq; speciosum; quid togæ ostentatione? Itaq; tuti quietiq; viuent incolæ, apud quos ne metus quidem atq; amittendi formido remansit. Recreabuntur pacis quadam quasi immortalitate, exactæ tranquillitatis imaginem venerabuntur, nihil, quod respectandum sit sibi ac posteris, pertimescent, securi Diuorum puluinaria frequentabunt, quorum ope Tua stetit felicitas. Omnes Te Rege beatos ducent dies, & totam scient secundarum rerum ferre prosperita-

tem. O magnum optatissimæ fundatorem pacis! ô publicæ quietis Patronum, & Instauratorem Patriæ! O magnificum opus, quod inter innumeras gestientium populorum manus feretur ad vitam semper, & eripi laudationi non poterit, quod solers oculis gratitudo perpetim exhibebit. Quid hac esse potest Victoriâ gloriosius, in qua, singulari temperamento, iusta ira, & mansuetudo vincit ac triumphat? quæ occupatam Prouinciam subditis, latissimum Moscouiæ Imperium quietis Vicinis impleuit? Meritò itaq; Fama veris rumoribus fœcunda, Tuam vbiq; euulgat gloriam, vocibus in Scythicas vsq; ac Gotticas vrbes resonantibus, & mentes Hostium tristes lætâ confundentibus imagine fœlicitatis. Hæc enim est Tuæ Virtutis magnitudo, vt ibi Te ponere possit, quò nuncium Tuorum successuum præmisit. I Fortunatissime Regum, quò Tua Te fortitudo optimis probata semper auspicijs ac euentu, quò Iura Regnorum, & publicæ salutis vocat necessitas. Nescit quiescere tam festinata vincendi maturitas, quæ vnius anni flexu portentosas afflixit vires, euertit conatus, terras ademit. Quid mora non efficiet, si facilis ac expedita belli celeritas, omnia ad veteres Reipublicæ leges, auctoritate armorum ac imperio reuocauit? Deiecisti iam Aquilas, quas audacia & roboris æstimatio alto volatu in sublime extulit; quid superest, nisi vt Ottomanicum calces Cœlum, & Lunam exeso lumine mutilam, ad deliquium sui compellas? Vt leges vagis feras Scythis, quas domi seruent? Tuis illi relicti sunt viribus, vt, quod nemo hucusq; præstitit, optauêre tamen omnes, Tuas terras ignorent, dediscant in finitimis municipijs ferro grassari, liberam gentem opprimere seruitute. Tuæ decumani hi malorum fluctus, & inundatio Prædonum reprimenda debetur fortitudini. Tandem subitis laceratæ excursionibus Prouinciæ, quibus gens moribus incondita sæpè, velut quodam diluuio, stra-

gem ſuperfundit, Te Ductore ſeſe recipiant. Neq enim ſine cauſâ, violatis fœderibus, Thraces totâ belli mole aſſurgunt, niſi vt virtutis tuæ fulmen habeat, in quorum percuſſis corporibus perennem fundet ſecuritatem. Hos à Te expectant, &, quaſi iam poſſiderent, lætantur Fortunatæ illæ terræ, quas noſter aut Hoſtilis ſanguis circumfuſus propè Jnſulas effecit. Jta & nos vouemus, quotquot à Tuis ſucceſſibus pendemus, Victorijs viuimus, Triumphis recreamur.

Historia Polon.

b) specialis

23.